

Vážení prijímateľa,

v nadväznosti na opakované auditné zistenia v rámci zákaziek financovaných z fondov EÚ si Vám dovoľujeme zaslať usmernenie k postupu prijímateľa (ďalej len „verejný obstarávateľ/obstarávateľ“) pri procese verejného obstarávania, ktoré sa týka „predbežného zapojenia“ podľa § 25 ods. 2 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“) v spojení s § 10 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní, spočívajúceho najmä v situácii, v ktorej „záujemca, uchádzač alebo hospodársky subjekt so vzťahom k záujemcovi alebo uchádzačovi poskytol verejnému obstarávateľovi alebo obstarávateľovi radu vrátane konzultácie alebo ak sa iným spôsobom podieľal na príprave postupu verejného obstarávania“. Vo viacerých prípadoch bolo konanie verejných obstarávateľov /obstarávateľov vo veci riešenia takéhoto predbežného zapojenia vyhodnotené vládny auditmi ako nedostatok s finančným dopadom, t. j. s vplyvom na výsledok verejného obstarávania.

Spoločným menovateľom nedostatku je porušenie § 25 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní v spojení s § 10 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní, v zmysle ktorého:

- verejný obstarávateľ neprijal primerané opatrenia na zaistenie toho, aby sa účasťou uchádzača nenarušila čestná hospodárska súťaž,
- jeho konanie má za následok porušenie princípov nediskriminácie, rovnakého zaobchádzania a transparentnosti,
- takéto konanie predstavuje porušenie pravidiel a postupov verejného obstarávania, za ktoré sa uplatní finančná oprava v zmysle Príručky k procesu a kontrole verejného obstarávania/obstarávania..

V prípade, ak záujemca / uchádzač, prípadne hospodársky subjekt alebo expert s akýmkoľvek vzťahom k záujemcovi / uchádzačovi sa podieľal na príprave verejného obstarávania, a to napr. projektovej dokumentácie alebo akýmkoľvek spôsobom môže vzbudzovať zdanie ovplyvnenia postupu verejného obstarávania, verejný obstarávateľ / obstarávateľ je povinný prijať relevantné a primerané opatrenia tak, aby sa zabezpečilo:

- dodržanie čestnej hospodárskej súťaže,
- dodržanie princípu nediskriminácie a princípu rovnakého zaobchádzania,
- dodržanie princípu transparentnosti.

Verejný obstarávateľ / obstarávateľ preto musí prijať také účinné opatrenia, aby sa účasťou daného záujemcu / uchádzača eliminovalo riziko narušenia čestnej hospodárskej súťaže, a zároveň nedošlo k narušeniu princípov verejného obstarávania.

Ako príklady uvádzame situácie, kedy pri stavebných prácach projektant, resp. hospodársky subjekt, v ktorom figuruje projektant podieľajúci sa na príprave projektovej dokumentácie alebo jej časti, ktorá je súčasťou súťažných podkladov / opisu predmetu zákazky na stavebné práce, sa stane súčasťou ponuky úspešného uchádzača ako kľúčový odborník alebo figuruje ako subdodávateľ úspešného uchádzača. Podobné situácie sa týkajú aj konateľov alebo partnerov spoločností, ktoré sú subdodávateľmi alebo budúcimi dodávateľmi uchádzača.

V záujme predchádzať uvedeným situáciám je potrebné primerane aplikovať opatrenia uvádzané v § 25 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní. V tomto kontexte odporúčame prijať najmä nasledovné praktické opatrenia:

- ✚ V primeranom čase pred vyhlásením verejného obstarávania zverejniť projektovú dokumentáciu a akékoľvek podklady, relevantnú korešpondenciu, vstupy a výstupy týkajúce sa komunikácie medzi verejným obstarávateľom a projektantom počas tvorby projektovej dokumentácie. Uvedeným konaním zabezpečí verejný obstarávateľ/transparenťnosť a rovnaké podmienky pre všetkých budúcich záujemcov/uchádzačov o realizáciu stavebných prác. Týmto opatreniami verejný obstarávateľ/transparenťnosť predchádza konfliktu záujmov, minimalizuje riziko diskriminácie a zabezpečuje transparentnosť v procese verejného obstarávania. Zároveň je to jeden zo spôsobov minimalizovania, resp. odstránenia výhody tak, aby boli zverejnené informácie ako si vymenil verejný obstarávateľ/transparenťnosť a predbežne zapojený záujemca/uchádzač pri predbežných trhových konzultáciách, alebo inej forme predbežného zapojenia (§ 25 zákona o verejnom obstarávaní);
- ✚ Zabezpečiť zverejnenie všetkých relevantných dokumentov, podkladov všetkým záujemcom / uchádzačom, a to v rovnakom čase a v rovnakom rozsahu tak, aby nebolo možné spracovateľovi - predbežne zapojenému hospodárskemu subjektu prisúdiť určitú nepríjemnú výhodu. Zákon nešpecifikuje, v akom rozsahu majú byť tieto informácie zverejnené, avšak pre čo najvyššiu mieru objektivity je vhodné, aby verejný obstarávateľ / obstarávateľ zverejnil čo najautentickejší a najkomplexnejší záznam prebehnutých prípravných trhových konzultácií a v prípade predbežného zapojenia obdobne popis úkonov spojených s uplatnením tohto inštitútu. Ak ide o inú formu predbežného zapojenia uchádzača / záujemcu, zverejňovanie relevantných dokumentov a informácií, ktoré informujú o využití inštitútu predbežného zapojenia a identifikujú predbežne zapojené hospodárske subjekty v zmysle vyššie uvedeného, by malo byť zabezpečené na webovom sídle, pričom odkaz na webové sídlo verejného obstarávateľa/transparenťnosti by mal byť uvedený v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania alebo jeho ekvivalente;
- ✚ Určiť primeranú lehotu na predkladanie ponúk. Odporúčame stanoviť dlhšiu lehotu na predkladanie ponúk (primeranú tomu, aby sa každý záujemca vo verejnom obstarávaní objektívne mohol oboznámiť so všetkými dokumentami tvoriacimi súčasť súťažných podkladov potrebnými pre prípravu kvalifikovanej ponuky), ako je zákonom o verejnom obstarávaní určená minimálna lehota;
- ✚ V čase vyhodnocovania ponúk, kedy je verejnemu obstarávateľovi / obstarávateľovi známy okruh uchádzačov a ich subdodávateľov (ak relevantné), odporúčame dôsledne identifikovať všetky subjekty (PO, FO), ktoré sa podieľali na vypracovaní projektovej dokumentácie, tzn. nie len hlavného projektanta, ale aj všetky subjekty autorského/riešiteľského kolektívu a preskúmať ich väzby (vzťahy) na uchádzačov (aspoň na úspešného uchádzača) a ich subdodávateľov;

- ✚ V prípade, ak verejný obstarávateľ / obstarávateľ identifikuje predbežné zapojenie uchádzača alebo jeho subdodávateľa, je potrebné preukázať:
- i. že sa v procese verejného obstarávania zaoberal predbežným zapojením uchádzača, prípadne iného hospodárskeho subjektu s väzbou na uchádzača,
 - ii. že primerane posúdil, či na základe takýchto skutočností došlo k narušeniu čestnej hospodárskej súťaže, prípadne k porušeniu princípu nediskriminácie a princípu transparentnosti, alebo k inému potenciálnemu vplyvu na priebeh a výsledok VO a súčasne prijal primerané opatrenia. Na posúdenie potenciálneho vplyvu na výsledok verejného obstarávania je možné dať vypracovať znalecký posudok, že v dôsledku vyššie uvedených skutočností v rámci procesu prípravy a zadania zákazky nedošlo k narušeniu čestnej hospodárskej súťaže z dôvodu predbežného zapojenia, a teda že úspešný uchádzač **nezískal neprimeranú** výhodu,
 - iii. že súťaž nebola reálne ovplyvnená.

Zároveň upozorňujeme, že takéto posúdenie (body i, ii a iii) musí byť vypracované pred alebo počas súťaže.

Vyššie opísané úkony verejného obstarávateľa / obstarávateľa je potrebné v priebehu procesu realizácie verejného obstarávania zaevidovať, resp. zdokumentovať tak, aby existoval výstupný podklad, resp. audit-trail (napr. zápisnica z procesu vyhodnocovania ponúk). V tomto kontexte zároveň poukazujeme na § 40 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní, podľa ktorého verejný obstarávateľ a obstarávateľ vylúčia z verejného obstarávania aj uchádzača alebo záujemcu, ak narušenie hospodárskej súťaže, ktoré vyplynulo z prípravných trhových konzultácií alebo jeho predbežného zapojenia podľa § 25 zákona o verejnom obstarávaní, nemožno odstrániť inými účinnými opatreniami ani po vyjadrení uchádzača alebo záujemcu; verejný obstarávateľ a obstarávateľ pred takýmto vylúčením poskytnú záujemcovi alebo uchádzačovi možnosť v lehote piatich pracovných dní od doručenia žiadosti preukázať, že jeho účasťou na prípravných trhových konzultáciách alebo predbežnom zapojení nedošlo k narušeniu hospodárskej súťaže.

- ✚ Jedným z ďalších možných opatrení je dohoda o exkluzivite alebo kontrahovanie projektanta na celý životný cyklus stavby vrátane autorského dozoru, tzv. generálny projektant.

Pre úplnosť opätovne zdôrazňujeme, že **absolútnou nevyhnutnosťou** je proces zaznamenania identifikovaného predbežného zapojenia v dokumentácii k verejnému obstarávaniu, a to vrátane identifikovania prijatých opatrení v zmysle vyššie uvedeného. **Predbežné zapojenie, rovnako ako aj konflikt záujmov, je potrebné identifikovať, riešiť a prijať vhodné opatrenia.** Bez zmienky o identifikovaní predbežného zapojenia v dokumentácii a prijatí primeraných opatrení existuje vysoké riziko finančnej opravy v prípade kontroly verejného obstarávania/audit. Zároveň si dovoľujeme upozorniť, že ex-post prijaté nápravné opatrenia neriešia situáciu spätne z obdobia prípravy alebo realizácie verejného obstarávania, vrátane fázy vyhodnocovania ponúk.

V kontexte vyššie uvedených skutočností k predmetnej problematike si na záver dovoľujeme dať do pozornosti [metodické usmernenie č. 6234-5000/2025](#) zo dňa 08.04.2025, ktoré je zverejnené na webovom sídle Úradu pre verejné obstarávanie.